

áll. A filmelőadások látogatottsága, melyeket időnként európai követségek tartanak, meglehetősen szerény, a körülmények meglehetősen szegényes benyomást keltenek.

Mint érdekes jelenségre, oda kell figyelni a latin nyelvű – főleg mexikói – lakosság USA-ba vándorlására (12 millió Mexikóból és több millió Közép-Amerikából). Ma már az USA-ban 40 millió latin nyelvű ember él, és ezzel a legnagyobb számú kisebbséget alkotja.

Az EU visszaszorulása Latin-Amerikában az USA-val szemben nem csak ezekre a jelenségekre korlátozódik. Az EU-export az 1990-es 21,7%-ról 1999-re 13%-ra zsugorodott, míg az amerikai kivitel 38%-ról 48%-ra emelkedett ugyanebben az időszakban.

Mi a teendő?

Ez a kendőzetlen valóság, ami egyúttal figyelmeztet rá: ideje cselekedni! Belgium már meg is tette ezt az EU elnöksége alatt 2001. július–december között. Az első lépést 2001. szeptemberben a riói csúcson tették meg azzal, hogy megállapodást kötöttek az EU és a latin-amerikai és karibi térség társulásáról, és azt életbe is léptették. Kibővültek a kapcsolatok az EU állandó képviselője és a latin-amerikai országok egyesülete (GRULAC) között. Az együttműködés célja: a közös érdeket képviselő programok kidolgozása. A súlyponti feladatok: környezet- és klímaváltozások felmérése, többoldalú kereskedelmi szerződések kötése, új globális valutaszerkezet kialakítása, a leszerelés, a kábítószer-ellenes akciók egyeztetése, a nemzetközi bűnözés visszaszorítása a korrupció elleni küzdelem, a kialakult konfliktusok rendezése, az AIDS elleni küzdelem. A megvalósítást megelőző tárgyalásokat rugalmasan kell lefolytatni a GRULAC és a Group 77 keretén belül.

A belgák további célul tűzték ki a szoros együttműködést az oktatás, a kultúra és az információcsere területén. Diákcseréje keretében latin-amerikai diákok tanulhatnak Európában és európaiak Latin-Amerikában.

Tekintettel arra, hogy az USA és az EU szövetségeseik, nincs olyan ok, ami vitathatóvá tenné, hogy ezzel a dinamikus fejlődő szubkontinenssel az eddigi szolid kapcsolatok bővítését és erősítését ne lehetne megkísérteni. Az EU számára Latin-Amerika és a Karib térség nem más, mint a „távoli nyugat” és a transzatlanti térség alkotta háromszög harmadik pillére.

Kádár József

Nagyító alatt az USA Latin-Amerika-politikája

Grabendorff, Wolf: Die Lateinamerika-Politik der USA unter der Lupe. = Internationale Politik, 2001. 9. no.

Ha van a Földön olyan térség, amelyről George W. Bush azt hiszi, hogy ismeri, az Latin-Amerika, mert texasi kormányzó korában sok olyan dolga volt ezzel a régióval, és a „hispanos” kisebbség közben a legnagyobb nem angol anyanyelvű réteggé vált.

A latin-amerikai országok és az USA viszonyában, főleg a szabadkereskedelmi zóna, a beruházási lehetőségek jelentik az ütközőpontokat. Az USA a következő világkereskedelmi forduló előtt szeretné tárgyalási pozícióit erősíteni, és az egész kontinens (Észak + Dél) energiaellátásában egységes és független szerkezet kialakítására törekszik.

A külpolitikát a pénzügyi válságok a belső és államközi konfliktusok zavarják.

A Clinton-kormányzattól Bush elnök a demokrácia megerősítését és a kereskedelem bővítését meghatározó nehézségeket örökölte. Bush elnök hivatali ideje alatt igyekszik a „jószo-

szédi” viszonyt megtartani, de a kétoldalú egyezmények többoldalú hálózattá bővítését célul tűzte ki. A hidegháború vége után az USA a globalizáció kihívásaival szembesült, ami egyidejűleg magába foglalja Latin-Amerika gazdaságának megreformálását. A modernizálás folyamata azonban destabilizációs veszélyeket is rejt. A szegények és gazdagok életvitele közti különbségek idővel erőszakhoz vezethetnek. A modernizálás második szakasza a politikai stabilitást igényli. A végcél: demokratikus, biztonságos „nagyterség”-ben élő társadalom kiépítése.

A 2005-ig létrehozni tervezett, az Alaszkától Tüzföldig terjedő szabadkereskedelmi zóna (FTAA) a Bush-adminisztráció apáról fiúra szálló jelszava. Brazília kivételével szinte valamennyi dél-amerikai ország egyetért az FTAA létrehozásával.

Brazília ellenkezése abból származik, hogy magának akarja megszerezni a vezető szerepet. A kontinensen Mexikó volt az első, aki az FTAA-egyesülés mellékhatásait figyelmen kívül hagyva, nem csak a gazdasági fejlődés lehetőségeit használta ki, hanem megerősítette kapcsolatait az USA-val és Kanadával. A kereskedelem hatványos növekedése mellett az USA-n belül, különösen a Demokrata Párthoz közel álló szakszervezetek köreiben határozottan vitatják a megállapodásnak azt a részét, ami lehetővé teszi mexikóiak munkavállalását az Egyesült Államokban. Ez kétségkívül belpolitikai feszültséget okoz.

A válság jelei az amerikai államok között a Clinton-adminisztráció ideje óta változtalanok. Mexikó ugyan kivált ebből a sorból, de Kuba, Haiti, Venezuela és Kolumbia a Bush-kormányzatnak is komoly problémát okoz. A nehézségek azonban nemcsak különböző országok viszonylatában jelentkeznek, hanem az USA-n belül is. Jelenleg az Egyesült Államok az ötödik legnagyobb spanyol nyelvű népesség lakóhelye. A nagy olvasztótégelyben ez a nagyszámú kisebbség nem akar felolvadni. Kultúrájuk révén jó kilátásuk van arra, hogy az USA kétnyelvű országgá váljék. Valószínűleg ez lesz Bush elnök regnálásának egyik legnagyobb belpolitikai kihívása.

Kádár József

Latin befolyás az amerikai külpolitikára

*Bierling, Stephan von: Der Einfluss der Latinos auf Amerikas Aussenpolitik.
= Internationale Politik, 2001. 9. no.*

Az USA-ban 2000-ben megtartott népszámlálás eredménye sok európaít megijesztett. A spanyol nyelvű országokból bevándorolt népesség létszáma először haladta meg az eddig legnagyobbnak tartott népcsoportét. Az európaiak ijedelmét az okozza, hogy elképzelhetőnek tartják az USA külpolitikájának elfordulását az „öreg” kontinenstől.

Már 2000-ben több mint 35 millió „Latinos” élt az USA-ban. Ennek a népcsoportnak politikai befolyását az állampolgárság megadásának akadályozásával igyekeztek enyhíteni. (Aki nem állampolgár, az természetesen nem szavazhat.) Ám így is 60%-uk kapott eddig állampolgárságot. A mexikóiak 85%-a három államban: Kaliforniában, Texasban és Illinoisban él. Amíg a feketék 80–90%-a a demokrata jelöltekre adták szavazatukat, addig a spanyol nyelvűek állásfoglalása nem ilyen egyértelmű. Ronald Reagan és George W. Bush 1984-ben, illetve 2000-ben minden harmadik latin szavazatát megkapta. A Republikánus Párt tudja, felismerte, hogy erről a szavazóbázisról nem szabad lemondania.

Ami a külpolitikát illeti, a latinok belpolitikai befolyásának megerősödését követően a figyelem már az USA-n kívüli területekre is kiterjed. Szakértők már monográfiákban elemzik a várható probléma hatásait. A Fehér Ház 2000 júniusában konferenciát rendezett „Hispanics and the future of the Americas” címmel. Ezen többek között Bob Mendez, a